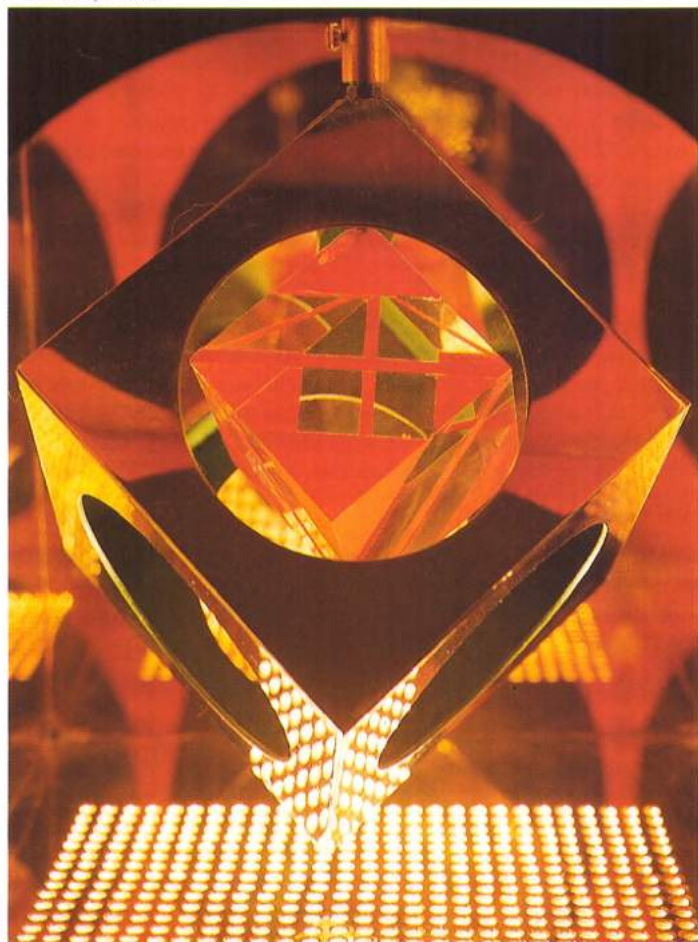

SRIMA, freska u apsidu crkvice Gospe Srimske

nađeno je više ranokršć. grobnica. U crkvama je otkriveno mnoštvo arhit. dijelova i ulomaka, na osnovi kojih su rekonstruirane oltarne pregrade, ciboriji, menze i prozori obiju crkava, zatim nadgrade krsnoga zdenca sjeverne i propovjedaonica juž. crkve. Cjelovito je rekonstruiran strop južne crkve, oslikan raznobojnim biljnim i geometrijskim ornamentima u tehnici freske. Nedaleko od položaja nađeni su ilir. grobovi. — Srednjovj. selo S. spominje se poč. XVI. st., a u njegovu se sastavu nalazila danas ruševna crkva Sv. Pavla. S od nekadašnjega sela nalazi se romanička crkva

A. SRNEC, 080170

Gospe srimske iz XII/XIII. st. U apsidu je freska iz istoga doba koja prikazuje Majku Božju s djetetom u sredini, a sa strane likove Sv. Vida i Sv. Jurja (uz njega je prikazan orač).

LIT.: F. Dujmović i C. Fisković, *Romaničke freske u Srimi, Prilozi—Dalmacija*, 1959. — Z. Gunjača, *Prizba—Srima, Šibenik, Kompleks starokršćanske arhitekture*, Arheološki pregled (Beograd), 1971, 13. — *Isti*, *Kompleks starokršćanske arhitekture na Srimi kod Šibenika*, Arheološki vestnik (Ljubljana), 1978, 29. — *Isti*, *Srima—kompleks kasnoantičke sakralne arhitekture* (katalog), Šibenik 1985. — Z. Gu.

SRNEC, Aleksandar, kipar i plastičar (Zagreb, 30.VII. 1924). Pohadao je Akademiju u Zagrebu 1943—49. S arh. V. Richterom i I. Piceljom radi na opremanju jugosl. izložaba u zemlji i inozemstvu (Zagreb, Beograd, Beč, Stockholm, Hannover). Jedan je od osnivača grupe »EXAT 51« i potpisnik manifesta iz 1951. i 1953. Izlagao je na prvoj izložbi grupe u Zagrebu 1953 (slike, crteži). Opredijelivši se za apstraktnu umjetnost, lik. jezik podređuje osnovnim geometrijskim oblicima. Već 1953. konstruirao prve kinetičke objekte (*Prostorni modulator*), da bi oko 1956. započeo eksperimente s pokretnim skulpturama i reljefima. Kraće se vrijeme (1959/60) bavio crtanim filmom. Od 1962. posvećuje se lumino-kinetičkim istraživanjima (*Luminoplastika I*), a od 1968. problematici cjelovita ambijenta. God. 1974—77. ponovo radi kinetičke skulpture u visoko poliranim kovinama, a eksperimentira i s čistim svjetlom. Geometrijska apstrakcija A. Srneca radikalizirani je oblik poslijeratne apstrakcije u modernoj hrv. umjetnosti. — Samostalno je izlagao u Zagrebu (1953, 1967, 1969, 1971, 1978, 1979, 1983, 1992), Beogradu (1953, 1956, 1968, 1971), Banjoj Luci (1972), Parizu (1959), Londonu (1960, 1961) i Mannheimu (1971).

LIT.: V. Richter, Kristl, Picelj, Rašica, Srneć, Buletin JAZU, 1953, 3—4. — T. Maroević, *Polje mogućeg*, u knjizi: *Polje mogućeg*, Split 1969. — Z. Maković, *Svjetlosna ritmika Aleksandra Srneca*, u knjizi: *Oko u akciji*, Zagreb 1972. — B. Bek, *Aleksandar Srneć* (katalog), Zagreb 1978. — J. Denegri i Ž. Košćević, *EXAT 51*, Zagreb 1979. — Z. Rus, *Apstraktna tendencije u Hrvatskoj 1951—1961* (katalog), Zagreb 1981. — D. Grubić, *Aleksandar Srneć*, ŽU, 1983, 36. — Ž. Košćević, *Grafika u Hrvatskoj*, u katalogu: *Jugoslovenska grafika 1950—1980*, Beograd 1985. — J. Denegri, *Apstraktna umjetnost u Hrvatskoj*, II, Split 1985. — Ž. K.

STAGER, Jakob, minijaturist (prva pol. XIX. st.). U Zagreb dolazi 1840; do 1846. slika bidermajerske minijature u Zagrebu, Karlovcu, Varaždinu i drugim gradovima SZ Hrvatske, potom u Vojvodini do 1850. Pripisano mu je pedesetak minijaturnih portreta koje je oblikovao plošno, zatvorenim linijom, glatkim namazima čiste boje (portreti obitelji Eisenhut 1841. i Šišković; *Natalija Ivančević*, oko 1844; *Nandor Szabo*, 1849). Prevladavaju dvobojni odnosi: bijelo-crni, plavo-crni i crveno-plavi. S. je najistaknutiji minijaturist zagrebačkoga kruga.

LIT.: *Slikarstvo XIX. stoljeća u Hrvatskoj* (katalog), Zagreb 1961, str. 26, 215. — A. Simić-Bulat, *Minijaturisti zagrebačkog kruga*, Radovi IPU, 1972, 1—2. — P. Skutari, *Karas i oko Karasa* (katalog), Karlovac 1988, str. 6, 13. — V. Fo.

STAGLIČIĆ, Marija, povjesničarka umjetnosti (Split, 9. XI. 1945). Diplomirala 1969. u Zadru, a doktorirala 1985. u Zagrebu. Od 1972. asistentica, od 1986. docentica na Odsjeku za povijest umjetnosti Filozofskoga fakulteta u Zadru. Od 1992. viša znanstvena suradnica na Institutu za povijest umjetnosti Sveučilišta u Zagrebu. Istražuje probleme arhitekture i urbanizma XIX. i poč. XX. st. u Dalmaciji, te slikarstvo renesanse i baroka na zadarskome području.

BIBL.: *Izgradnja gradskog sata u Zadru*, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1976—77, 16; *Zvonik katedrale u Zadru*, Peristil, 1982, 25; *Neogotička obnova franjevačkih samostana u Zadru*, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1985, 24; *Neostilska arhitektura u zadarskoj regiji*, Prilozi—Dalmacija, 1985; *Renesansno-barokna crkva Gospe od Kaštela u Zadru*, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1986, 25; *Nepoznata slika »Sv. Trojstva« u Polači kraj Zadra*, Prilozi—Dalmacija, 1988; *Graditeljstvo u Zadru od 1868—1918*, Zagreb 1988; *Doprinos sakralnoj arhitekturi u Zadarskoj regiji*, Radovi. Filozofski fakultet — Zadar, 1990, 29; *Doprinos sakralnoj arhitekturi 19. stoljeća na biogradskom području*, Biogradski zbornik, I, Zadar 1990. — E. Hi.

STAGNUM → STON

STAHOV, Ljubomir, slikar, kipar i grafičar (Kamičani kraj Prijedora, 7. I. 1944). Diplomirao na Akademiji u Zagrebu 1974 (Š. Perić). Bio je suradnik Majstorske radionice K. Hegedušića i Lj. Ivančiča 1974—78. Poslije 1970. slika u duhu lirske i gestualne apstrakcije. U sljedećem razdoblju pronalazi tematska uporišta u svijetu prirode, a njegovo plastično znakovlje poprima simbolične konotacije (*Zora*, 1977; *Bujanje*, I, 1981; *Prirodne vertikale*, III, 1981). Slijedi faza prožeta ekspresionističkom gestom i informelističkom obradom pikturnalnih tvari (*Oblik u nastajanju I*, 1983; *Događaj u prirodi X*, 1985). U skulpturi suprotstavlja prirodne i

J. STAGER, lijevo: Ivan Hortig; desno: Julijana Hortig rođ. Fütterer. Zagreb, Muzej za umjetnost i obrt

L.J. STAHOV, *Događaj*

mehaničke oblike u naglašenim okomicama (*Totem IV*, 1986; *Totem X*, 1990). Crtež olovkom i tušem, monokroman ili u bojama, odlikuje se suprotno i odmjereno složenim tonovima boja. Oblike gradi i zatvara kiparski, u strukturi i kompoziciji otkriva se kao slikar, a potez vuče kao grafičar (ciklus crteža *Krajolik*, 1978–82). Objavio mapu grafika *Trag* (1979) i bibliofilska izdanja *Heksapoda* (1979, s tekstom J. Depola), *Jedno čitanje apstrakcije* (1981, s tekstom Đurđe Šinko-Depierris), *Igra boja* (1981, s pjesmama E. Humeaua), *Bešumno bijelo* (1990, s Ankom Žagar) i *Poslije* (1991, sa Z. Makovićem). Samostalno izlagao u Zagrebu, Rovinju, Beogradu, Karlovcu, Banjoj Luci, Birminghamu, Londonu, Edmontonu, Karlsruheu i Augsburgu.

LIT.: J. Depolo, *Figurativne tendencije u mladoj hrvatskoj umjetnosti* (katalog), Zagreb 1978. — V. Bužančić, Ljubomir Stahov (katalog), Zagreb 1978. — T. Maroević, Ljubomir Stahov — crteži (katalog), Zagreb 1979. — Z. Rus, Ljubomir Stahov (katalog), Zagreb 1982. — M. Šolman, Stahov, Zagreb 1982. — T. Maroević, Ljubomir Stahov (katalog), Zagreb 1986. — Z. Rus, Stahov (katalog), Zagreb 1991. R.

STAHULJAK, Tihomil, povjesničar umjetnosti i konzervator (Zagreb, 7. V. 1918). Završio Filozofski fakultet u Zagrebu 1942. God. 1941–56. radi u Konzervatorskome zavodu Hrvatske, od 1946. predaje na Tehničkome fakultetu, a od 1950. na Filozofskome fakultetu u Zagrebu. Kao konzervator radio napose na zaštiti spomenika Zagreba. Bavi se proučavanjem srednjovj. utvrđenih gradova, umjetnosti baroka i arhitekturom XIX. st. u Hrvatskoj.

BIBL.: *Naučno-istraživački rad Konzervatorskog zavoda u Zagrebu*, HZ, 1950, 3; *Pećnjaci starih gradova Susjedgrada i Samobora*, Tkalčićev zbornik, II, 1958; *Hermannu Bolléu ad maiorem gloriam*, ŽU, 1978, 26–27; *Muzej Požeške kotline, Galerijski odjel*, Požega 1980; *Arturu Schneideru u spomen*, Peristil, 1980, 23; *O stogodišnjici nastave povijesti umjetnosti na Sveučilištu u Zagrebu*, Radovi OPU, 1981, 7; *Neka sjećanja na Ljubu Karamana*, Peristil, 1981, 24; *Potok*, Vijesti MK, 1986, 3–4; *Klanjec iz razglednica*, Peristil, 1986, 29; *Čiril Metod Iveković i moderna arhitektura*, Anali Galerije Antuna Augustinčića, 1988, 7; *Ein Klatsch über den Architekten Adolf Loos*, Peristil, 1991, 34; Gjuro Szabo djelo jednog života, Zagreb 1995. R.

STALLMAYER, Josip, kipar (XVIII. st.). God. 1752. postaje građaninom Gradeca kao »statuarius«. Istaknuta su mu djela propovjedaonice u Konjščini (1758) i kapeli Majke Božje anđeoske u Markuševcu (1759). Pripisuju mu se oltar u Kamenitim vratima te kipovi Sv. Stjepana Prvomučenika i Sv. Donata s porušena oltara u crkvi Sv. Marka iz 1758 (sada u Muzeju grada Zagreba). Odlike njegova stila odaju oltari Sv. četrnaest pomoćnika u Jamnici Pisarovinskoj (1759), Sv. Petra u Gotalovcu (1758), te Muke Kristove i Žalosne Marije (1761) u Čazmi, kao i kipovi iz Peščenice (sada u Muzeju za umjetnost i obrt u Zagrebu).

LIT.: D. Baričević, *Barokna skulptura na Gradecu. Zagrebački Gradec 1242–1850*, Zagreb 1994, str. 343–368. D. Bar.

